

Copyright©2025 Editura Hamangiu SRL

Editură de prestigiu recunoscut în domeniul științelor sociale CNATDCU

Toate drepturile rezervate Editurii Hamangiu

Nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată

fără acordul scris al Editurii Hamangiu

**Editura Hamangiu:** Str. Mitropolit Filaret nr. 39-39A, Sector 4, București,

O.P. 5, C.P. 91; Tel./Fax: 021.336.04.43; 031.805.80.21;

Vânzări: 021.336.01.25; 031.425.42.24; E-mail: redactia@hamangiu.ro

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României**

**PARASCHIV, CARMEN-SILVIA**

**Drept procesual penal : partea generală : note de curs /**

Carmen-Silvia Paraschiv (coord.), Maria-Georgiana

Teodorescu, Alin Sorin Nicolescu. - Ed. a 7-a, reviz. și

adăug.. - București : Editura Hamangiu, 2025

Conține bibliografie

ISBN 978-606-27-2863-2

I. Teodorescu, Maria-Georgiana

II. Nicolescu, Alin Sorin

34

Prof. univ. dr. **Carmen-Silvia Paraschiv**

(coordonator)

Lector univ. dr.

**Maria-Georgiana Teodorescu**

Asist. univ. dr.

**Alin Sorin Nicolescu**

## **Drept procesual penal. Partea generală**

Note de curs

Ediția a 7-a, revizuită și adăugită



Editura

**Hamangiu**

**Studii.** A absolvit Facultatea de Drept din cadrul Universității din Craiova în anul 1996, în anul 2007 masterul de Drept public al Facultății de Științe Juridice din cadrul Universității „Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu, iar în 2018 a obținut titlul de Doctor în Drept la Facultatea de Drept din cadrul Universității „Nicolae Titulescu” din București.

**Activitate profesională.** Este judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția penală și asistent universitar la materia Drept penal, la Facultatea de Drept din cadrul Universității „Nicolae Titulescu” din București. A fost președinte al secției penale a Tribunalului Gorj până în iunie 2015 și judecător la Curtea de Apel București până în luna mai 2019. Are o experiență de peste 20 de ani ca judecător. A participat la numeroase seminare organizate de Institutul Național al Magistraturii, Consiliul Superior al Magistraturii, Tribunalul Gorj și Curtea de Apel Craiova. Membru desemnat în comisia de elaborare a subiectelor de examen pentru admiterea în magistratură în aprilie 2018, în comisiile examenelor de capacitate și promovare în funcții de execuție a judecătorilor, precum și în comisiile de elaborare a subiectelor pentru admitere la Școala Națională de Grefieri sau a grefierilor din sursă externă. Este speaker Juridice.ro.

**Publicații.** A prezentat lucrări în aria dreptului penal și procesual penal la mai multe conferințe științifice organizate de Universitatea „Titu Maiorescu” din București și Universitatea „Nicolae Titulescu” din București și a publicat, printre altele: *Drept procesual penal. Partea generală. Note de curs* (în coautorat), șapte ediții, Ed. Hamangiu, ed. a 7-a, 2025; *Drept procesual penal. Partea specială. Note de curs*, (în coautorat), șase ediții, Ed. Hamangiu, ed. a 6-a, 2025. Ca autor unic, a publicat *Infrațiuni contra siguranței circulației pe drumurile publice*, Ed. Hamangiu, 2018. De asemenea, a publicat numeroase studii și articole în reviste de specialitate.

## Cuprins

<b>Capitolul I. Noțiuni generale privind procesul penal și dreptul procesual penal. Principiile fundamentale ale procesului penal în România</b>	<b>1</b>
§1. Procesul penal, mijloc de realizare a justiției penale	1
1.1. Definiția procesului penal	1
1.2. Fazele procesului penal	2
1.2.1. Noțiuni	2
1.2.2. Urmărirea penală	5
1.2.3. Camera preliminară	5
1.2.4. Judecata	5
1.2.5. Punerea în executare a hotărârilor penale rămase definitive	5
§2. Faptele și raporturile juridice procesual penale	6
2.1. Noțiunea și clasificarea faptelor juridice procesual penale	6
2.2. Noțiunea, elementele și trăsăturile raporturilor juridice procesual penale	6
§3. Izvoarele juridice ale dreptului procesual penal. Interpretarea normelor juridice procesual penale	8
3.1. Izvoarele juridice ale dreptului procesual penal	8
3.2. Interpretarea normelor juridice procesual penale	10
§4. Aplicarea legii procesual penale în timp și în spațiu	11
4.1. Aplicarea legii procesual penale în timp	11
4.2. Aplicarea legii procesual penale în spațiu	13
§5. Principiile fundamentale ale procesului penal în România	14
5.1. Conceptul de principiu fundamental	14
5.2. Principiile generale	14
5.2.1. Principiul legalității	14
5.2.2. Principiul separării funcțiilor judiciare	15
5.2.3. Prezumția de nevinovăție	16
5.2.4. Principiul aflării adevărului	17
5.2.5. <i>Ne bis in idem</i>	17

5.2.6. Obligativitatea punerii în mișcare și a exercitării acțiunii penale	18
5.2.7. Caracterul echitabil și termenul rezonabil al procesului penal	20
5.2.8. Garantarea dreptului la libertate și siguranță	21
5.2.9. Dreptul la apărare	22
5.2.10. Respectarea demnității umane și a vieții private	23
5.2.11. Limba oficială și dreptul la interpret	23
5.3. Principii specifice fazei de urmărire penală	24
5.3.1. Caracterul nepublic	24
5.3.2. Lipsa contradictorialității	25
5.3.3. Forma preponderent scrisă	25
5.3.4. Subordonarea ierarhică	25
5.4. Principiile specifice fazei judecătii	26
5.4.1. Publicitatea	26
5.4.2. Nemijlocirea	26
5.4.3. Contradictorialitatea	27
5.4.4. Oralitatea	27
<b>Capitolul al II-lea. Participanții în procesul penal</b>	<b>29</b>
§1. Noțiunea de participanți în procesul penal	29
§2. Organele judiciare	29
2.1. Organele judiciare specifice fiecărei faze a procesului penal	29
2.2. Judecătorul de drepturi și libertăți	30
2.3. Judecătorul de cameră preliminară	31
2.4. Instanțele judecătorești	31
2.4.1. Noțiuni introductive	31
2.4.2. Organizarea instanțelor judecătorești	32
2.4.3. Compunerea completurilor de judecată	35
2.5. Organele de urmărire penală	36
2.5.1. Procurorul	37
2.5.1.1. Noțiuni introductive	37
2.5.1.2. Organizarea Ministerului Public	38

2.5.1.3. Principiile care guvernează activitatea Ministerului Public	39
2.5.1.4. Atribuțiile Ministerului Public	39
2.5.2. Organele de cercetare penală	39
2.5.2.1. Noțiuni introductive	39
2.5.2.2. Organizarea și funcționarea organelor de cercetare penală	40
2.5.2.2.1. Organele de cercetare penală ale poliției judiciare	40
2.5.2.2.2. Organele de cercetare penală speciale	40
2.5.2.3. Atribuțiile organelor de cercetare penală în cadrul procesului penal	41
§3. Subiecții procesuali principali	42
3.1. Noțiuni introductive	42
3.2. Suspectul	42
3.2.1. Noțiune	42
3.2.2. Drepturile și obligațiile suspectului	42
3.3. Persoana vătămată	43
3.3.1. Noțiune	43
3.3.2. Constituirea persoanei vătămate în procesul penal	44
3.3.3. Drepturile și obligațiile persoanei vătămate în procesul penal	44
§4. Părțile în procesul penal	45
4.1. Noțiuni introductive	45
4.2. Inculpatul	46
4.2.1. Noțiune	46
4.2.2. Drepturile și obligațiile inculpatului în procesul penal	47
4.3. Partea civilă	48
4.3.1. Noțiune	48
4.3.2. Constituirea părții civile în procesul penal	48
4.3.3. Persoanele care pot avea calitatea de parte civilă într-un proces penal	50
4.3.4. Drepturile și obligațiile părții civile	50

4.4. Partea responsabilă civilmente	51
4.4.1. Noțiune	51
4.4.2. Constituirea părții responsabile civilmente în procesul penal	52
4.4.3. Persoanele care pot avea calitatea de parte responsabilă civilmente într-un proces penal	53
4.4.4. Drepturile și obligațiile părții responsabile civilmente	54
§5. Alți subiecți procesuali	55
§6. Succesorii, reprezentanții și substituiții procesuali	55
6.1. Succesorii	55
6.2. Reprezentanții	56
6.3. Substituiții procesuali	57
§7. Avocatul	58
7.1. Noțiuni introductive	58
7.2. Calitatea de avocat în procesul penal	60
7.3. Asistența juridică	60
7.3.1. Asistența juridică facultativă	60
7.3.2. Asistența juridică obligatorie	61
7.3.3. Avocatul din oficiu	63
7.4. Drepturile și obligațiile avocatului în cadrul procesului penal	64
7.4.1. Drepturile și obligațiile avocatului suspectului sau inculpatului	64
7.4.2. Drepturile și obligațiile avocatului persoanei vătămate, părții civile și părții responsabile civilmente	65
<b>Capitolul al III-lea. Acțiunile în procesul penal</b>	<b>67</b>
§1. Acțiunea penală	67
1.1. Noțiuni introductive	67
1.2. Obiectul acțiunii penale	67
1.3. Subiecții acțiunii penale	67
1.4. Trăsăturile acțiunii penale	67
1.5. Momentele acțiunii penale	68
1.5.1. Punerea în mișcare a acțiunii penale	68

1.5.2. Exercițarea acțiunii penale	69
1.5.3. Stingerea acțiunii penale	69
§2. Acțiunea civilă	80
2.1. Noțiuni introductive	80
2.2. Obiectul acțiunii civile	80
2.3. Subiecții acțiunii civile	81
2.4. Trăsăturile acțiunii civile	83
2.5. Punerea în mișcare a acțiunii civile	84
2.6. Exercițarea acțiunii civile	85
2.6.1. Condițiile exercitării acțiunii civile	85
2.6.2. Dreptul de opțiune în exercițarea acțiunii civile	85
2.6.3. Tranzacția, medierea și recunoașterea pretențiilor civile	86
2.6.4. Cazuri de exercițare a acțiunii civile în fața instanței civile	87
2.7. Rezolvarea acțiunii civile în procesul penal	88
§3. Raportul acțiunilor în procesul penal	90
<b>Capitolul al IV-lea. Competența în materie penală</b>	<b>92</b>
§1. Noțiunea și formele competenței în materie penală	92
1.1. Noțiuni introductive	92
1.2. Formele competenței	92
1.2.1. Competența funcțională ( <i>ratione officii</i> )	92
1.2.2. Competența materială ( <i>ratione materiae</i> )	93
1.2.3. Competența teritorială ( <i>ratione loci</i> )	93
1.2.4. Competența personală ( <i>ratione personae</i> )	95
§2. Competența instanțelor judecătorești	96
2.1. Competența judecătorei	96
2.2. Competența tribunalului	97
2.3. Competența tribunalelor specializate pentru minori și familie	99
2.4. Competența tribunalului militar	99
2.5. Competența curții de apel	100

2.6. Competența curții militare de apel	103
2.7. Competența Înaltei Curți de Casație și Justiție	105
§3. Competența organelor de urmărire penală	106
3.1. Competența procurorului	106
3.2. Competența organelor de cercetare penală ale poliției judiciare	110
3.3. Competența organelor de cercetare penală speciale	110
§4. Prorogarea de competență	111
4.1. Noțiuni introductive	111
4.2. Reunirea cauzelor	111
4.2.1. Cazuri de reunire	111
4.2.2. Competența în caz de reunire a cauzelor	113
4.2.3. Procedura de reunire a cauzelor	114
4.3. Disjungerea cauzelor	115
4.4. Schimbarea încadrării juridice sau a calificării faptei	116
4.4.1. Schimbarea încadrării juridice	116
4.4.2. Schimbarea calificării faptei	116
4.5. Chestiunile prealabile	117
§5. Declinarea de competență, conflictele de competență și excepțiile de necompetență	118
5.1. Declinarea de competență	118
5.2. Conflictele de competență	119
5.3. Excepțiile de necompetență	122
§6. Incompatibilitatea, abținerea și recuzarea	123
6.1. Noțiuni introductive	123
6.2. Incompatibilitatea judecătorilor	124
6.3. Incompatibilitatea procurorului	125
6.4. Incompatibilitatea organului de cercetare penală	126
6.5. Incompatibilitatea magistratului-asistent și a grefierului	127
6.6. Abținerea	127
6.7. Recuzarea	128
6.8. Procedura soluționării abținerii sau recuzării	129

§7. Strămutarea. Desemnarea altei instanțe pentru judecarea cauzei	133
7.1. Strămutarea	133
7.1.1. Competență. Cererea de strămutare	133
7.1.2. Procedura de soluționare a cererii de strămutare	134
7.1.3. Soluționarea cererii	135
7.2. Desemnarea altei instanțe pentru judecarea cauzei	137

**Capitolul al V-lea. Probele, mijloacele de probă și procedeele probatorii**

<b>§1. Noțiuni introductive</b>	<b>139</b>
§2. Probele	140
2.1. Clasificarea probelor	140
2.2. Obiectul probațiunii	141
2.2.1. Noțiune	141
2.2.2. Faptele și împrejurările care trebuie dovedite	142
2.2.3. Faptele și împrejurările care nu trebuie dovedite (dispensa de probă)	143
2.2.3.1. <i>Prezumțiile legale absolute</i>	143
2.2.3.2. <i>Faptele evidente și faptele notorii</i>	144
2.2.3.3. <i>Faptele necontestate</i>	145
2.2.3.4. <i>Faptele și împrejurările care pot fi dovedite (pot forma obiectul probațiunii)</i>	145
2.2.3.5. <i>Fapte și împrejurări care nu pot fi dovedite</i>	146
2.3. Trăsăturile probelor	146
2.3.1. Admisibilitatea probei	147
2.3.2. Pertinența probei	148
2.3.3. Concludența probei	148
2.3.4. Utilitatea probei	148
2.3.5. Administrarea probei să fie posibilă	149
2.3.6. Legalitatea probei	149
2.4. Sarcina probei	149

2.5. Administrarea probelor	150
2.5.1. Considerații generale	150
2.5.2. Principiul loialității administrării probelor	152
2.6. Excluderea probelor	153
2.7. Aprecierea probelor	154
§3. Mijloacele de probă și procedeele probatorii	155
3.1. Audierea persoanelor	156
3.1.1. Noțiuni introductive	156
3.1.1.1. Persoanele audiate în cursul procesului penal	156
3.1.1.2. Audierea prin interpret	157
3.1.1.3. Reguli speciale privind ascultarea	158
3.1.2. Audierea suspectului sau a inculpatului	158
3.1.2.1. Audierea inculpatului în faza de judecată	161
3.1.2.2. Audierea suspectului sau inculpatului minor	162
3.1.2.3. Consemnarea declarațiilor	164
3.1.3. Audierea persoanei vătămate	164
3.1.4. Audierea părții civile și a părții responsabile civilmente	170
3.1.5. Audierea martorilor	172
3.1.5.1. Persoanele care nu pot fi ascultate ca martor	173
3.1.5.2. Procedura audierii martorului	174
3.1.5.3. Consemnarea declarațiilor	177
3.1.5.4. Cazurile speciale de audiere a martorului	178
3.1.5.5. Măsurile de protecție a martorilor	179
3.1.6. Confruntarea	183
3.1.7. Audierea expertului	183
3.2. Identificarea persoanelor și a obiectelor	184
3.2.1. Identificarea persoanelor	185
3.2.2. Identificarea obiectelor	186
3.2.3. Pluralitatea de identificări	186
3.3. Metodele speciale de supraveghere sau cercetare	187
3.3.1. Supravegherea tehnică	189
3.3.1.1. Procedura de emitere a mandatului de supraveghere tehnică	189

3.3.1.2. Înregistrările obținute din activități specifice culegerii de informații	193
3.3.1.3. Plângerea împotriva unei activități specifice culegerii de informații	195
3.3.1.4. Autorizarea unor măsuri de supraveghere tehnică de către procuror	196
3.3.1.5. Durata măsurii supravegherii tehnice	198
3.3.1.6. Punerea în executare a mandatului de supraveghere tehnică	198
3.3.1.7. Consemnarea activităților de supraveghere tehnică	201
3.3.1.8. Informarea persoanei supravegheate	202
3.3.1.9. Plângerea împotriva măsurilor de supraveghere tehnică	203
3.3.1.10. Conservarea materialelor rezultate din supravegherea tehnică	204
3.3.2. Obținerea datelor privind tranzacțiile financiare ale unei persoane	205
3.3.3. Reținerea, predarea și percheziționarea trimiterilor poștale	207
3.3.4. Utilizarea investigatorilor sub acoperire sau cu identitate reală și a colaboratorilor	209
3.3.4.1. Condiții și procedură	209
3.3.4.2. Durata utilizării investigatorului sub acoperire	211
3.3.4.3. Activitatea investigatorului	211
3.3.4.4. Colaboratorul	212
3.3.4.5. Măsurile de protecție a investigatorilor sub acoperire și a colaboratorilor	213
3.3.5. Participarea autorizată la anumite activități	213
3.3.5.1. Condiții și procedură	213
3.3.5.2. Durata participării la activități autorizate	216
3.3.6. Livrarea supravegheată	216

3.3.7. Obținerea datelor de trafic și de localizare prelucrate de către furnizorii de rețele publice de comunicații electronice ori furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului	219
3.3.8. Obținerea de date privind situația financiară a unei persoane	220
3.4. Conservarea datelor informatice	221
3.5. Mijloacele materiale de probă	223
3.6. Înscrierile	223
3.7. Percheziția	224
3.7.1. Percheziția domiciliară	225
3.7.1.1. Cazurile și condițiile în care se poate dispune	225
3.7.1.2. Efectuarea percheziției domiciliare	228
3.7.1.3. Identificarea și păstrarea obiectelor	231
3.7.1.4. Procesul-verbal de percheziție	232
3.7.1.5. Măsurile privind obiectele ori înscrierile ridicate	233
3.7.1.6. Dispoziții speciale privind perchezițiile efectuate la o autoritate publică, instituție publică sau la alte persoane juridice de drept public	234
3.7.2. Percheziția corporală	234
3.7.3. Percheziția unui vehicul	236
3.7.4. Percheziția informatică	236
3.8. Ridicarea de obiecte și înscrieri	239
3.8.1. Predarea obiectelor, înscrierilor sau a datelor informatice	239
3.8.2. Ridicarea silită de obiecte și înscrieri	240
3.9. Expertiza și constatarea	241
3.9.1. Expertiza	241
3.9.1.1. Noțiuni introductive	241
3.9.1.2. Numirea expertului	244
3.9.1.3. Incompatibilitatea expertului	244
3.9.1.4. Drepturile și obligațiile expertului	245
3.9.1.5. Înlocuirea expertului	246

3.9.1.6. Procedura efectuării expertizei	246
3.9.1.7. Raportul de expertiză	247
3.9.1.8. Suplimentul de expertiză	248
3.9.1.9. Efectuarea unei noi expertize	248
3.9.2. Constatarea	249
3.10. Cercetarea locului faptei și reconstituirea	250
3.10.1. Cercetarea la fața locului	250
3.10.2. Reconstituirea	251
3.11. Fotografiera și luarea amprentelor suspectului, inculpatului sau ale altor persoane	252
3.12. Comisia rogatorie și delegarea	253
3.12.1. Comisia rogatorie	253
3.12.2. Delegarea	254
<b>Capitolul al VI-lea. Măsurile procesuale</b>	<b>256</b>
§1. Noțiuni introductive	256
§2. Măsurile preventive	257
2.1. Considerații preliminare	257
2.2. Luarea, încetarea de drept, înlocuirea și revocarea măsurilor preventive	258
2.2.1. Luarea măsurilor preventive	258
2.2.1.1. Condițiile generale	258
2.2.1.2. Organul judiciar competent și actul prin care se dispune asupra măsurilor preventive	260
2.2.2. Încetarea de drept a măsurilor preventive	261
2.2.3. Înlocuirea măsurilor preventive	263
2.2.4. Revocarea măsurilor preventive	266
2.3. Căile de atac împotriva actelor prin care se dispun măsurile preventive	267
2.3.1. Plângerea împotriva ordonanței organului de cercetare penală sau a procurorului prin care s-a luat măsura preventivă	267

2.3.2. Contestația împotriva încheierilor prin care judecătorul de drepturi și libertăți dispune asupra măsurilor preventive în cursul urmăririi penale _____	269
2.3.3. Contestația împotriva încheierilor prin care judecătorul de cameră preliminară dispune asupra măsurilor preventive în procedura camerei preliminare _____	271
2.3.4. Contestația împotriva încheierilor prin care instanța de judecată dispune asupra măsurilor preventive în cursul judecății _____	272
2.4. Verificarea măsurilor preventive _____	273
2.4.1. Verificarea măsurilor preventive în procedura de cameră preliminară _____	273
2.4.2. Verificarea măsurilor preventive în cursul judecății _____	275
2.5. Măsurile preventive privite în special _____	276
2.5.1. Reținerea _____	276
2.5.2. Controlul judiciar _____	280
2.5.2.1. Luarea măsurii de către procuror _____	280
2.5.2.2. Luarea măsurii de către judecătorul de cameră preliminară sau instanța de judecată _____	281
2.5.2.3. Conținutul și durata controlului judiciar _____	282
2.5.3. Controlul judiciar pe cauțiune _____	285
2.5.4. Arestul la domiciliu _____	289
2.5.4.1. Condiții privind dispunerea _____	289
2.5.4.2. Luarea măsurii arestului la domiciliu de către judecătorul de drepturi și libertăți _____	292
2.5.4.3. Luarea măsurii arestului la domiciliu de către judecătorul de cameră preliminară sau de instanța de judecată _____	294
2.5.4.4. Conținutul arestului la domiciliu _____	295
2.5.5. Arestarea preventivă _____	298
2.5.5.1. Condiții privind dispunerea măsurii _____	298

2.5.5.2. Luarea măsurii arestării preventive în cursul urmăririi penale _____	300
2.5.5.2.1. Propunerea de arestare preventivă. Dispoziții procedurale _____	300
2.5.5.2.2. Respingerea propunerii de arestare preventivă în cursul urmăririi penale _____	301
2.5.5.2.3. Admiterea propunerii de arestare preventivă în cursul urmăririi penale _____	302
2.5.5.2.4. Luarea măsurilor de ocrotire în caz de arestare preventivă în cursul urmăririi penale _____	304
2.5.5.2.5. Mandatul de arestare preventivă _____	304
2.5.5.2.6. Executarea mandatului de arestare preventivă emis în lipsa inculpatului _____	306
2.5.5.2.7. Negăsirea persoanei prevăzute în mandatul de arestare preventivă _____	307
2.5.5.2.8. Durata arestării preventive a inculpatului în cursul urmăririi penale _____	308
2.5.5.2.9. Prolungirea arestării preventive în cursul urmăririi penale _____	308
2.5.5.2.10. Procedura de prelungire a arestării preventive în cursul urmăririi penale _____	309
2.5.5.3. Arestarea preventivă a inculpatului în procedura de cameră preliminară și în cursul judecății _____	311
2.5.5.4. Tratamentul medical sub pază permanentă _____	312
2.6. Măsurile preventive aplicabile minorilor _____	313
§3. Măsurile de siguranță cu caracter medical _____	314
3.1. Noțiuni introductive _____	314
3.2. Obligarea provizorie la tratament medical _____	315
3.3. Internarea medicală provizorie _____	317
§4. Măsurile asigurătorii, restituirea lucrurilor și restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii _____	320
4.1. Măsurile asigurătorii _____	320
4.1.1. Noțiuni generale _____	320

4.1.2. Contestarea măsurilor asigurătorii _____	323
4.1.3. Verificarea măsurilor asigurătorii _____	324
4.1.4. Procedura sechestrului _____	325
4.1.5. Cazuri speciale de valorificare a bunurilor mobile sau imobile sechestrate _____	326
4.1.6. Valorificarea bunurilor mobile sechestrate în cursul urmăririi penale _____	327
4.1.7. Valorificarea bunurilor mobile sechestrate în cursul procedurii de cameră preliminară și al judecății _____	328
4.1.8. Contestarea modului de valorificare a bunurilor mobile sechestrate _____	329
4.1.9. Poprirea _____	330
4.2. Restituirea lucrurilor _____	330
4.3. Restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii _____	331
<b>Capitolul al VII-lea. Actele procesuale și actele procedurale comune _____</b>	<b>333</b>
§1. Noțiuni introductive _____	333
§2. Citarea, comunicarea actelor procedurale și mandatul de aducere _____	334
2.1. Citarea _____	334
2.1.1. Noțiuni introductive _____	334
2.1.2. Modul de citare _____	335
2.1.3. Conținutul citației _____	336
2.1.4. Locul de citare _____	336
2.1.5. Înmânarea citației _____	339
2.1.6. Înmânarea citației altor persoane _____	341
2.1.7. Incidente privind citarea _____	342
2.1.8. Dovada de primire a citației _____	342
2.1.9. Incidente privind citarea _____	343
2.2. Mandatul de aducere _____	343
2.2.1. Emiterea mandatului de aducere _____	343
2.2.2. Executarea mandatului de aducere _____	345
2.3. Accesul la bazele electronice de date _____	346

§3. Termenele _____	347
3.1. Noțiuni introductive _____	347
3.2. Clasificarea termenelor _____	347
3.3. Calculul termenelor procedurale _____	348
3.4. Acte considerate ca făcute în termen _____	349
3.5. Consecințele nerespectării termenelor _____	350
§4. Cheltuielile judiciare _____	351
4.1. Noțiuni introductive _____	351
4.2. Plata cheltuielilor judiciare avansate de stat _____	352
4.3. Plata cheltuielilor judiciare făcute de părți _____	354
4.4. Sumele convenite martorului, expertului și interpretului _____	355
§5. Modificarea actelor procedurale, îndreptarea erorilor materiale și înlăturarea unor omisiuni vădite _____	356
5.1. Modificarea actelor procedurale _____	356
5.2. Îndreptarea erorilor materiale _____	357
5.3. Înlăturarea unor omisiuni vădite _____	357
§6. Nulitățile _____	358
6.1. Noțiuni introductive _____	358
6.2. Nulitățile absolute _____	359
6.3. Nulitățile relative _____	360
6.4. Efectele nulităților _____	362
§7. Amenda judiciară _____	363
7.1. Abateri judiciare _____	363
7.2. Procedura privitoare la amenda judiciară _____	366
<b>Bibliografie _____</b>	<b>369</b>

## Capitolul I

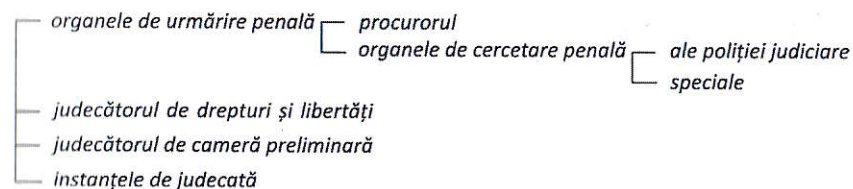
### Noțiuni generale privind procesul penal și dreptul procesual penal. Principiile fundamentale ale procesului penal în România

#### §1. Procesul penal, mijloc de realizare a justiției penale

##### 1.1. Definiția procesului penal

*Procesul penal reprezintă activitatea reglementată de lege, desfășurată într-o cauză penală, de către organele judiciare, cu participarea părților, a subiecților procesuali principali și a altor subiecți procesuali și care are ca scop constatarea la timp și în mod complet a faptelor care constituie infracțiuni, astfel ca orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nicio persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere.*

- ⇒ „Processus” este un termen care provine din limba latină și semnifică **înaintare, progres**.
- ⇒ Sintagma „activitate reglementată de lege” denotă că procesul penal trebuie să se desfășoare între coordonatele stricte ale legii, conform adagiului *nullum iudicium sine lege*.
- ⇒ **Organele judiciare** sunt organele specializate ale statului care realizează activitatea judiciară, respectiv:



- ⇒ **Părțile** sunt subiecții procesuali care exercită sau împotriva cărora se exercită o acțiune judiciară, persoane care prezintă interese directe în cauză, și anume:
  - inculpatul;
  - partea civilă;

- partea responsabilă civilmente.

⇒ **Subiecții procesuali principali** sunt subiecți procesuali cu drepturi și obligații distincte, expres prevăzute de lege:

- suspectul;
- persoana vătămată.

⇒ **Alți subiecți procesuali** sunt reprezentați de persoane sau organe prevăzute de lege, având anumite drepturi, obligații sau atribuții în procedurile penale, ce nu prezintă interese directe în cauză, precum:

- martorul;
- expertul;
- interpretul;
- agentul procedural;
- organele speciale de constatare.

⇒ **Avocatul.**

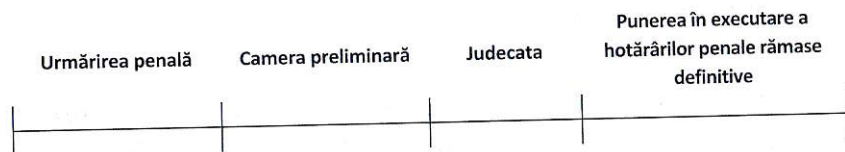
## 1.2. Fazele procesului penal

### 1.2.1. Noțiuni

Fazele procesului penal reprezintă diviziuni ale acestuia, în cadrul cărora își desfășoară activitatea anumite categorii de organe judiciare<sup>[1]</sup>.

⇒ Clasificare:

- urmărirea penală;
- camera preliminară;
- judecata;
- punerea în executare a hotărârilor penale rămase definitive.



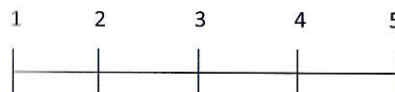
Desigur, există o serie de situații în care procesul penal nu mai parcurge toate cele patru faze prezentate mai sus: de pildă, în situația soluționării procesului penal în faza de urmărirea penală, de către procuror, prin **ordonanță de clasare sau ordonanță de renunțare la urmărirea penală**, procesul penal nu va mai parcurge fazele privitoare la camera preliminară, judecată și punerea în executare a hotărârii de condamnare rămase definitive.



1. Săvârșirea faptei.
2. Începerea urmăririi penale *in rem*.
3. Ordonanța de clasare sau ordonanța de renunțare la urmărirea penală.



1. Săvârșirea faptei.
2. Începerea urmăririi penale *in rem*.
3. Continuarea urmăririi penale față de o persoană (*in personam*).
4. Ordonanța de clasare sau ordonanța de renunțare la urmărirea penală.



1. Săvârșirea faptei.
2. Începerea urmăririi penale *in rem* (etapă a urmăririi penale).
3. Continuarea urmăririi penale față de o persoană (*in personam*) (etapă a urmăririi penale).
4. Punerea în mișcare a acțiunii penale (etapă a urmăririi penale).
5. Ordonanța de clasare sau ordonanța de renunțare la urmărirea penală.

**Plângerea împotriva măsurilor și actelor de urmărire penală. Soluționarea plângerii împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimiteră în judecată, de către judecătorul de cameră preliminară**

În cazurile în care NU s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale

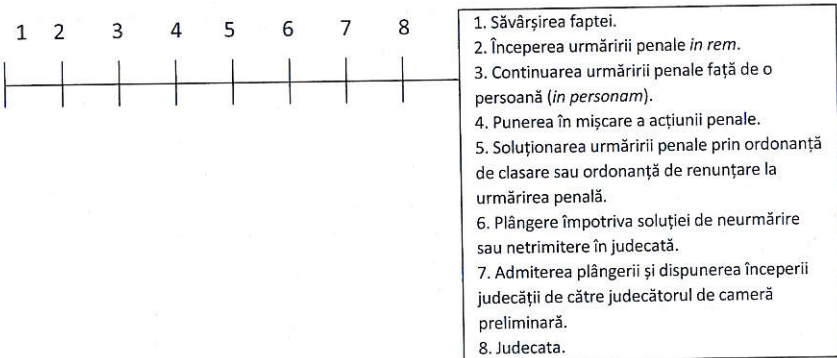
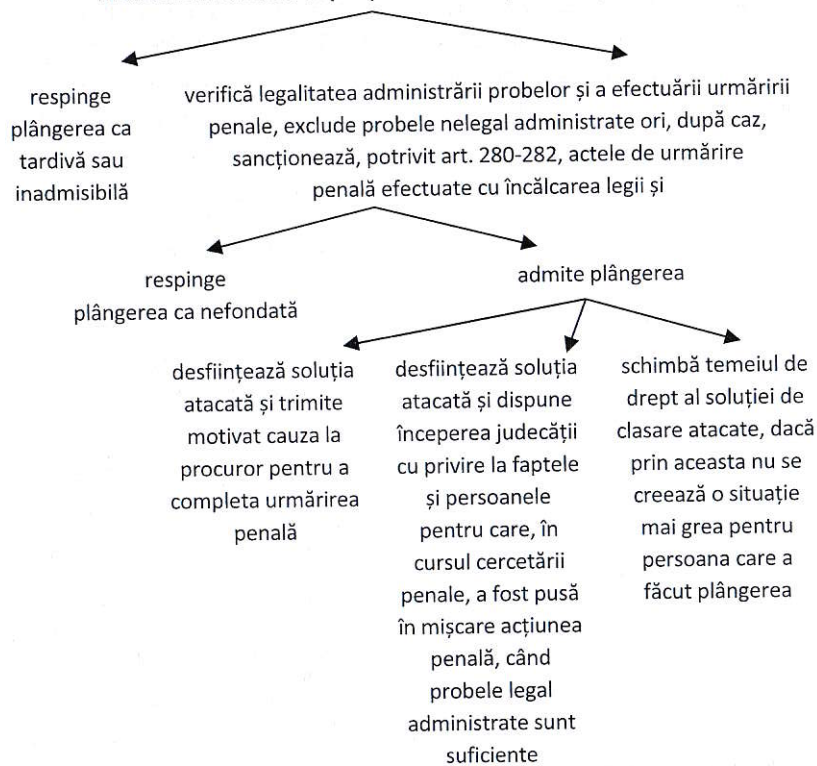
respinge plângerea ca tardivă sau inadmisibilă ori nefondată

admite plângerea, desființează soluția atacată și trimite motivat cauza la procuror pentru a începe sau pentru a completa urmărirea penală ori, după caz, pentru a pune în mișcare acțiunea penală și a completa urmărirea penală

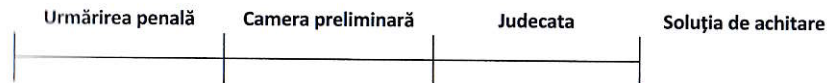
admite plângerea și schimbă temeiul de drept al soluției de clasare atacate, dacă prin aceasta nu se creează o situație mai grea pentru persoana care a făcut plângerea

<sup>[1]</sup> I. NEAGU, M. DAMASCHIN, B. MICU, C. NEDELCU, *Drept procesual penal*, Ed. Universul Juridic, București, 2011, p. 26.

**În cauzele în care s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale**



În situația soluționării procesului penal **în faza de judecată**, de către judecător, prin **soluție de achitare**, procesul penal nu va mai parcurge faza privitoare la punerea în executare a hotărârii de condamnare rămasă definitivă.



**1.2.2. Urmărirea penală**

*Fază a procesului penal care are ca obiect strângerea probelor necesare cu privire la existența infracțiunilor, la identificarea persoanelor care au săvârșit o infracțiune și la stabilirea răspunderii penale a acestora, pentru a se constata dacă este sau nu cazul să se dispună trimiterea în judecată<sup>[1]</sup>.*

**1.2.3. Camera preliminară**

*Fază a procesului penal al cărei obiect constă în verificarea, după trimiterea în judecată, a competenței și a legalității sesizării instanței, precum și verificarea legalității administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală.*

**1.2.4. Judecata**

*Fază a procesului penal care se desfășoară cu respectarea principiilor publicității și contradictorialității, în cadrul căreia se continuă activitatea începută în faza de urmărire penală, în vederea tragerii la răspundere penală a inculpatului.*

**1.2.5. Punerea în executare a hotărârilor penale rămasă definitive**

*Fază a procesului penal care are rolul de a pune în aplicare hotărârea penală rămasă definitivă, în vederea realizării scopului legii penale și al legii procesual penale.*

<sup>[1]</sup> Art. 285 C. proc. pen.

## §2. Faptele și raporturile juridice procesual penale

### 2.1. Noțiunea și clasificarea faptelor juridice procesual penale

Faptele juridice procesual penale sunt împrejurări de fapt care determină apariția, nașterea, modificarea, stingerea raporturilor juridice procesuale ori împiedicarea nașterii acestora<sup>[1]</sup>.

Faptele juridice procesual penale, în funcție de criteriul efectelor pe care le produc asupra raporturilor juridice procesual penale, pot fi constitutive, modificatoare, extinctive și impeditiv.

- ⇒ **Faptele juridice constitutive** creează unele raporturi juridice procesual penale (introducerea părții responsabile civilmente în procesul penal, constituirea ca parte civilă, încunoștințarea organelor judiciare despre săvârșirea unei infracțiuni)<sup>[2]</sup>.
- ⇒ **Faptele juridice modificatoare** modifică drepturile și obligațiile participanților la procesul penal (persoana vătămată, ascultată inițial ca martor în proces, solicită să participe în calitate de persoană vătămată, calitate care îi conferă alte drepturi și obligații)<sup>[3]</sup>.
- ⇒ **Faptele juridice extinctive** sting raporturile juridice procesual penale (retragerea plângerii prealabile, împăcarea, intervenția prescripției răspunderii penale)<sup>[4]</sup>.
- ⇒ **Faptele juridice impeditiv** împiedică nașterea raporturilor juridice procesual penale (lipsa plângerii prealabile împiedică declanșarea procesului penal)<sup>[5]</sup>.

### 2.2. Noțiunea, elementele și trăsăturile raporturilor juridice procesual penale

Săvârșirea unei infracțiuni reprezintă încălcarea unui raport juridic de conformare, care dă naștere unui raport juridic de conflict ce urmează a fi

[1] I. NEAGU, M. DAMASCHIN, B. MICU, C. NEDELUCU, *op. cit.*, p. 29.

[2] *Ibidem*.

[3] I. NEAGU, M. DAMASCHIN, B. MICU, C. NEDELUCU, *op. cit.*, p. 29.

[4] *Ibidem*.

[5] I. NEAGU, M. DAMASCHIN, B. MICU, C. NEDELUCU, *op. cit.*, p. 29.

*soluționat de către organele judiciare, formând astfel raporturi juridice procesual penale.*

- ⇒ **Elementele constitutive** ale raportului juridic procesual penal sunt: subiecții, conținutul și obiectul.
  - **Subiecții** raportului juridic procesual penal sunt reprezentați de participanții la procesul penal, după cum urmează:
    - organele judiciare penale (organele de cercetare penală, procurorul, judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară, instanțele judecătorești);
    - părțile (inculpatul, partea civilă, partea responsabilă civilmente);
    - subiecții procesuali principali (suspectul, persoana vătămată);
    - alți subiecți procesuali;
    - subiecții procesuali care pot înlocui părțile în procesul penal (succesorii, reprezentanții, substituiții procesuali);
    - avocatul etc.<sup>[1]</sup>
  - **Conținutul** raportului procesual penal este format din totalitatea drepturilor și obligațiilor participanților în procesul penal.
  - **Obiectul** raportului procesual penal constă în stabilirea existenței sau inexistenței raportului de drept substanțial de conflict adus spre soluționare organelor judiciare penale.
- ⇒ Pe lângă **trăsăturile generale** ale raporturilor juridice, raporturile juridice procesual penale conțin și unele **trăsături specifice**, după cum urmează:
  - sunt raporturi juridice de putere (tragerea la răspundere penală este atributul exclusiv al organelor judiciare);
  - iau naștere, de regulă, peste și în afara voinței subiecților procesuali. Conform principiului oficialității, reglementat de art. 7 C. proc. pen., „procurorul este obligat să pună în mișcare și să exercite acțiunea penală din oficiu”, dar există și anumite excepții când voința părților denotă existența anumitor raporturi procesuale, precum: împăcarea, încheierea unui acord de mediere, retragerea plângerii prealabile etc.;

[1] *Ibidem*.